

האוניברסיטה העברית בירושלים
THE HEBREW UNIVERSITY OF JERUSALEM

הפקולטה למדעי הרוח
המכון למדעי היהדות ע"ש מנדל
המרכז ללשונות היהודים וספרותיותיהם

סדנת מחקר של הקרן הלאומית למדע

מסורת וחידוש בלשונות היהודים

הכינוס הבינלאומי השמיני של המרכז
ללשונות היהודים וספרותיותיהם

לכבודו של פרופ' דוד בוניס
עם הגיעו לגיל שבעים

ד' באב תשפ"ב, 1 באוגוסט 2022 -
ז' באב תשפ"ב, 4 באוגוסט 2022

בית מאירסדורף, האוניברסיטה העברית,
הר הצופים, ירושלים

סדנת המחקר נערכת בתמיכת הקרן הלאומית למדע ובתמיכתו של קרן פרלוב במכון למדעי היהדות ע"ש מנדל והרשות למחקר ופיתוח באוניברסיטה העברית.

יום ה, ז' באב תשפ"ב, 4 באוגוסט 2022 חדר 501

11:00-09:00 **מושב יד | ספרדית-יהודית (לאדינו) ב**

יו"ר: פרופ' מיכאל ריז'יק, אוניברסיטת בר-אילן

Prof. Željko Jovanović, CERMOM, INALCO, Paris, France
'Ladino es rašid': Polemics on the Names and the Alphabets of
Judeo-Spanish in Bosnia at the Turn of the Twentieth Century

ד"ר אילאיל באום, האוניברסיטה העברית
המרחב דובר הלאדינו אל מול הערבית-היהודית באגן הים התיכון בעת
החדשה המוקדמת

ליטל בלינקרצבע, האוניברסיטה העברית
מאפיינים מביניים של סיפורי עם בלאדינו

11:15-11:00 הפסקה

13:15-11:15 **מושב טו | ערבית-יהודית חדשה במזרח**

יו"ר: פרופ' בני הרי, New York University, Tel Aviv

פרופ' גבריאל רוזנבאום, האוניברסיטה העברית
סיפור בלשי ממצרים: תכונות אופייניות של ערבית-יהודית מצרית
מדוברת מודרנית בטקסט נדיד

ד"ר שי מצא, האוניברסיטה העברית
מאוצר המילים של יהודי דמשק

ד"ר אסף בר-משה, LearningBranch, Montreal, Canada
מבט אל המגוון הלשוני של יהודי עיראק: במה שונה הערבית-היהודית
של עאנה מזו שדוברת בבגדאד

14:15-13:15 **ארוחת צהריים למרצים וליושבי הראש**

16:15-14:15 **מושב טז | ערבית-יהודית תימנית**

יו"ר: פרופ' אורי שחמון, האוניברסיטה העברית

פרופ' יוסף יובל טובי, אוניברסיטת חיפה
הפואטיקה והתרבות הערביות בשירות פירושו של ר' אברהם בן שלמה
לספרי נביאים ראשונים

ד"ר אורי מלמד, האקדמיה ללשון העברית
הערותיהם של שניים מחכמי תימן על המילון 'אלמרשד אלכאפי' לר'
תנחום בן יוסף הירושלמי (1220-1291)

ד"ר דורון יעקב, מכללת הרצוג והאקדמיה ללשון העברית
הלקסיקון של הערבית-היהודית בעדן

16:30-16:15 הפסקה

18:30-16:30 **מושב יז | ערבית-יהודית חדשה במגרב ג**

יו"ר: פרופ' נחם אילן, מכללת חמדת בשדות נגב

ד"ר מור דניאל, האוניברסיטה העברית
לשון העיתונות הערבית-היהודית בתוניסיה: מבט משווה

Eduardo Balbo, Università degli Studi di Napoli "L'Orientale", Italy
Maghrebi Judeo-Arabic Varieties in Israel: Language Shift and
Interference in the Judeo-Arabic of Tunis

ד"ר צביה טובי, האוניברסיטה העברית
אפיונים מיוחדים בלשון של הנשים בערבית-היהודית בתוניסיה

11:15-11:00 הפסקה

13:15-11:15 **מושב יא | ערבית-יהודית חדשה במגרב ב**

יו"ר: Prof. Luca D'Anna, Università degli Studi di Napoli
"L'Orientale", Italy

פרופ' יוסף ינון פנומן, Université Paris-Sorbonne, France
דפוס אלג'יראי נדיד משנת 1854: ספר המסעות של ישראל בנימין
ותרגומו לערבית-יהודית

Alessia D'Accordio Berlinguer, Università degli Studi di Napoli
"L'Orientale", Italy
Grammatical Notes, Code-switching and Language Contact in the
Tunisian Judeo-Arabic of Sfax

Wiktor GebSKI, University of Cambridge, UK
Discovering the Algerian Hinterland: Preliminary Observations on
the Grammar of the Judeo-Arabic Dialect of Wadi Souf

14:30-13:15 הפסקת צהריים

16:30-14:30 **מושב יב | ארמית-יהודית חדשה**

יו"ר: פרופ' יוחנן ברויאר, האוניברסיטה העברית

פרופ' ערן כהן, האוניברסיטה העברית
דיבור עקיף חופשי בטקסטים נרטיביים בארמית חדשה

ד"ר עברי בוניס, אוניברסיטת חיפה
ארמית-יהודית בתקופת התלמוד: ניבי הארמית של תלמוד הירושלמי
והתלמוד הבבלי

Brad Sabin Hill, Washington, USA
Aramaic Titles of Hebrew Books

17:00-16:30 הפסקה

19:00-17:00 **מושב יג | מושב לזכרו של פרופ' שלמה מורג ז"ל**
בשיתוף עם האגודה לטיפוח חברה
ותרבות מורשת יהודי תימן, חדר 405

יו"ר: פרופ' אהרן ממן, האוניברסיטה העברית

דברי ברכה:
ד"ר יגאל בן-שלום, נשיא האגודה לטיפוח חברה ותרבות
מורשת יהודי תימן

פרופ' יהודית הנשקה, אוניברסיטת בר-אילן
חי"ת בעברית המזרחית: בחינה בלשנית וחברתית

פרופ' אורי שחמון, האוניברסיטה העברית
אל עדן וממנה - מכתבים בלהג העדני היהודי

אתנחתא מוסיקלית: נעה אהרוני

הענקת פרס על שם פרופ' שלמה מורג ז"ל

הרצאות הזוכים בפרס

דברי נציג המשפחה

19:00 **קבלת פנים למרצים וליושבי הראש**

התכנסות 09:30-09:00

11:30-09:30 מושב א | ספרדית-יהודית (לאדינו) א

יו"ר: פרופ' משה בראשר, האוניברסיטה העברית

פרופ' דוד בוניס, האוניברסיטה העברית
The Rise of Modern Rabbinic Judezmo

פרופ' אורה (רודריג) שורצולד, אוניברסיטת בר-אילן
מסורות שיר השירים בלאדינו

Dr. Katja Smid, CSIC, Madrid, Spain
Tehinot Raḥel (Turnu Severin, 1915): A Modern Ladino Prayer Book for Women

הפסקה 11:50-11:30

13:00-11:50 מושב ב | ספרים חדשים בלשונות היהודים

יו"ר: פרופ' יוסף פנטון, Université Paris-Sorbonne, France

פרופ' משה בראשר, האוניברסיטה העברית
מהדורת השרח המגדבי - עם השלמתו של מפעל

פרופ' נועם סטילמן, University of Oklahoma, USA
L. Edzard and O. Tirosh-Becker (eds.), *Jewish Languages: Text specimens, grammatical, lexical, and cultural sketches*

הפסקת צהריים 14:00-13:00

16:40-14:00 מושב ג | יידיש

יו"ר: פרופ' משה מאובה, האוניברסיטה העברית

Prof. Lutz Edzard, Friedrich-Alexander Universität,
Erlangen-Nuremberg, Germany
תרגום שאילה או יצירה עצמאית: מושא פנימי בשפות השמיות,
בשפות הגרמניות וביידיש

ד"ר דלית אסולין, אוניברסיטת חיפה
מבנים פועליים חדשים עם שמות פועל עבריים ביידיש חרדית
ישראלית

Dr. Sonya Yampolskaya, University College London, UK
Grammar on the Service of Pragmatics: Tripartite Address System in Contemporary Hasidic Yiddish

דינה סנדר, האוניברסיטה העברית
"ממשיכים הלאה ווייטער" - נגיעות של יידיש בעברית חרדית:
מסורת או חידוש?

הפסקה 17:00-16:40

18:20-17:00 מושב ד | שפות רומאניות

יו"ר: פרופ' אורה (רודריג) שורצולד, אוניברסיטת בר-אילן

פרופ' מיכאל ריז'יק, אוניברסיטת בר-אילן
הלע"ז, האיטלקית והלטינית במילון "צמח דוד": בין העולם היהודי
לבין העולם הכללי

פרופ' סיריל אסלנוב, Aix-Marseille Université / Institut
Universitaire de France
ביטויי הזהות היהודית בשפה הפורטוגלית משלהי ימי הביניים עד
לעצם ימינו: בין מסורת לחידוש

הפסקה 18:30-18:20

20:00-18:30 מושב ה | מושב חגיגי לכבוד פרופ' דוד בוניס
עם הגיעו לגיל 70

יו"ר: פרופ' עפרה תירוש-בקר, האוניברסיטה העברית

דברי ברכה:
פרופ' ניסים אומזגין, דיקן הפקולטה למדעי הרוח, האוניברסיטה
העברית

פרופ' אדוין טרוסי, האוניברסיטה העברית

Prof. Michael Studemund-Halévy, Centre for the Study of
Manuscript Cultures, University of Hamburg, Germany

פרופ' אורה (רודריג) שורצולד, אוניברסיטת בר-אילן

Dr. Katja Smid, CSIC, Madrid, Spain

אתנתחתא מוסיקלית, ניר שחל

פרופ' דוד בוניס, האוניברסיטה העברית
דברי תגובה

20:00 ארוחת ערב למרצים וליושבי הראש בכינוס

יום ג, ה' באב תשפ"ב, 2 באוגוסט 2022 חדר 405

11:00-09:00 מושב ו | ערבית-יהודית חדשה

יו"ר: פרופ' יוסף יובל טובי, אוניברסיטת חיפה

פרופ' נחם אילון, מכללת חמדת בשדות נגב
"תרג'מת פלא יועץ" (לר' אליעזר פאפו): בין תרגום לעיבוד

ד"ר רחל חסון קנת, האוניברסיטה העברית
על השכבות הלשוניות בערבית-היהודית המאוחרת

יעל ברוך, האוניברסיטה העברית
אמר אני מעשי למלך לשוני עט סופר מהיר - שרבוטי סופרים בשוליהם
של כתבי-יד מהמגרב

הפסקה 11:20-11:00

13:20-11:20 מושב ז | ערבית-יהודית חדשה במגרב א

יו"ר: פרופ' מאיר בראשר, האוניברסיטה העברית

פרופ' אהרן ממן, האוניברסיטה העברית
הסגנון הערבי-יהודי באיגרות מתפילאלת

Prof. Luca D'Anna, Università degli Studi di Napoli "L'Orientale", Italy
The Elusive Nature of Benghazi Judeo-Arabic

פרופ' עפרה תירוש-בקר, האוניברסיטה העברית
הפינה להוראת העברית בעיתון תלת-לשוני מטריפוילי

14:30-13:20 הפסקת צהריים

16:30-14:30 מושב ח | גאורגית, ג'והורי וטורקית

יו"ר: פרופ' סיריל אסלנוב, Aix-Marseille Université / Institut
Universitaire de France

Prof. Tamari Lomtadze, Akaki Tsereteli State University,
Kutaisi, Georgia &

Prof. Guledani Lali, Ilia State University, Tbilisi, Georgia
Linguistic Competencies of the Ethnic Subgroups of the
Jews in Georgia

ד"ר חן ברם, המכללה האקדמית הדסה ומכון טרומן
באוניברסיטה העברית

Juhuri in Israel and Beyond: Language Preservation and
Communal Identity

פרופ' דן שפירא, אוניברסיטת בר-אילן
The Rabbanite Jews of Jagholday Ulus: a Previously Unknown
Qipchaq-Turkic-Speaking Community in the 15th Century
and its Cultural World

הפסקה 17:00-16:30

18:30-17:00 מושב ט | מושב על פרסית-יהודית לזכרו
של פרופ' שאול שקד ז"ל

יו"ר: פרופ' מיכאל שנקר, האוניברסיטה העברית

Prof. Geoffrey Herman, École Pratique des Hautes Études, Paris
"עולה וכל אבזרהא" - מונחים מתחום הפולחן הזורואסטרי
בתלמוד הבבלי

ד"ר אופיר חיים, האוניברסיטה העברית
תורת הדקדוק של קראי ירושלים ופירושי המקרא
בפרסית-יהודית קדומה

19:00 ארוחת חגיגת במרכז ירושלים -
למרצים וליושבי הראש בכינוס

יום ד, ו' באב תשפ"ב, 3 באוגוסט 2022 חדר 501

11:00-09:00 מושב י | ספרות ותיאטרון

יו"ר: Prof. Lutz Edzard, Friedrich-Alexander Universität,
Erlangen-Nuremberg, Germany

ד"ר יעקב הרשקוביץ, האוניברסיטה העברית
"איש לא יקרא מכתבים של אימי": תרגום מיידיש כיסוד לשון
השירה של אבות ישרון

ד"ר אורן כהן רומן, אוניברסיטת חיפה
יידיש המוצגת כגרמנית: יצירתיות לשונית בעקבות האיסור על
תיאטרון יידיש ברוסיה הצארית

ד"ר שרית קופמן-שמחון, 'אמונה' - הפקולטה לאמנויות ועיצוב,
ירושלים
המצב הפוסט-ז'ורנאליסטי: שפות יהודיות על הבמה בישראל